

Pär Sörman, vísusangari og sjónleikari:

»Ber illa til at liva av vísusangik«

— Ikki er lætt at samskipa tað at vera sjónleikari í fóst-um starvi og vísusangari. Tú kanst bara syngja tey kvöldini, tú hevur frí — og tey eru fá hjá sjónleikarum. So framyvir fari eg at vera free-lance sjónleikari og syngja meir enn áður.

— Eg havi verið yrkis-sjónleikari nú í 15 ár. Sungið havi eg frá barni av og verið nógvar tónleikaferðir — m.a. á teim bretsku oyggjunum og í USA. Tó er tað ikki júst á teimum ferðunum, at eg havi lært meg irskt og irskan sanghætt, men nóg meira av at lurta eftir plátum.

— Fyrr sang eg bara á enskum. Men so við og við helt eg tað vera stuttligari at syngja á einum máli, sum fólk skiltu. Og eisini tað, at tann írski og skotska mentanin er ikki min mentan. Við svenskum visum eri eg meira á heimavelli, og eg kenni meg nógðari, tá ið eg fáist við mína egnu mentan.

— Hvat syngur tú mest?

— Bæði gamalt og nýtt tilfar — men alt er svenskt. Evert Taube — og her í Føroyum havi eg serliga sungið visur eftir Dan Andersson. Eg haldi næstan, at eg var tann einasti á Visustevnuni, sum ikki havi skrivað sjálvur. Eg tulki tað hjá øðrum.

— Eg vil fegin syngja tað fyrri fólki, men tey vilja

— Eg vil fegin syngja tað fyrri fólki, sum tey vilja hoyra — men hinvegin vil eg eisini syngja tað, eg vil hava fram.

Tungt at samskipa

— Hvussu riggar at samskipa tað at vera vísusangari og sjónleikari?

— Tað er ikki so lætt. Tú kanst bert syngja tey kvöldini, tú hevur frí — og tey eru ikki nóg hjá einum sjónleikara. Teir hava framvegis 6-daga arbeiðs-viku. Bæði líkamliga og sálarliga er sjónleikarstarvið krevjandi.

— Fyrr hevði eg fast starv á Stockholms Stads-teater, men har gavst eg. Framyvir fari eg at byta tíðina millum at vera sjónleikari, vísusangari og regissørur. Í lötuni arbeiði eg í einum litlum sjónleikarbólki í Växjö í Smálandi. Beint, tá eg komi heimaftur, skal eg spæla ein-manns sjónleik í Smálandi — ein leik, eg sjálvur havi skrivað: »Luffare« (landastrok). Leikurin er um livið hjá landastrokum og byggir á

bókina hjá Harry Martinsson »Vegurin til Klokku-rikið«. Eg havi dramatiserað partar av henni.

— Ber til at liva av at vera vísusangari?

— Nei, illani. Tað má eg figgja við hinum stórvunum hjá mær.

»Ólógligt« yrki

— Hvar helst syngur tú?

— Rættiliga nóg úti á gøtuni og ymsastaðni í miðbýnum í Stockholm. At standa niðri í Tunnil-breytini er so væl umtókt — men har eri eg bara í regni. Luftin í Stockholm er heldur ikki tann besta fyri ein sangara.

— Í grundini er ólógligt at standa og syngja úti á gøtuni. Nógvar strangari var fyrri 10 árum síðani — tá var lögreglan beinanvegin har, um tú legði hattin frá sær og fórt at syngja. Men nú hava teir slakað — ávisar tíðir eru, tá ið tú kanst syngja, men aftan á kl. 22 er tað ikki loyvt.

— Høvdur tú fingið sang-útbúgving?

— Ja, í sjónleikarútbúgvingini arbeiða vit nóg við at utvikla røddina. Tað er næstan neyðugt hjá einum sjónleikara at duga at syngja.

Øðrvisi enn harmonika

— Hvat er tað fyrri lögini harmonika, tú spælir?

— Hon eitur concertina og er fyrsta slag av harmoniku. Hon er eyðkend av tí, at hon er seks-hyrnt. Concertinan varð uppfunnin í Onglandi seint í farnu öld.

— Munurin millum hana og vanliga harmoniku er, at tangent- ella rættari knappaborðið er líka báðumegin. So tú kanst ikki spæla akkordir bert við einum knappi sum á harmoniku — skalt tú spæla t.d. fylgispæl til vals, mást tú brúka fremstafingur til bassin og longutong og »leki-fingur« til akkordirnar.

— Høgrumegin kanst tú so spæla rytmur, tí concertina egnar seg illa til solospæl — ella virtuos stykkir. Her eru allir kromatiskir tónar við, men hon fevnir bert um ein oktav. Tí er avmarkað, hvørji stykki tú kanst spæla, og t.d. »Livet i Finnskogarna« ber slettis ikki til.

— Tí brúki eg nógvar munnharmoniku afturvíð til sjálvan »melodiin«. Bæði ljóðferini byggja jú á sama prinsipp við »tungum«, so tey hóska sera væl saman. Ljóðið ber næstan ikki til at skilja sundur.

Traditióin í Frelsunarherinum

— Eisini heldur tú concertinuni øðrvisi enn harmoniku, so eitt sindur torførari kann hon vera at spæla. Her er eingin reim, men tú styðjar hana við tí innasta á lógvanum. Men hinvegin er hon sjálvandi ikki so tung sum harmonika! Mangur harmonikuspælari gerst bogin á ellisárum.

— Ikki er so vanligt at spæla fylgispæl á concertinu — bert Frelsunarherurin hevur hesa traditióin. Flestu concertinuspælarar fyrr høvdu eisini tilknýti

til Frelsunarherin. Hesa havi eg keypt frá teimum.

— Men í Írlandi er hon fólkinstrument, og her var fyrstu ferð, eg hoyrði nakran brúka hana til visur. Tú mást bara ansa eftir, at visurnar hóska til hetta ljóðfærið.

— Er annars stórumunur á at spæla harmoniku og concertinu?

— Fyri at siga sum er, so dugi eg ikki at spæla harmoniku. Vanligt er eisini, at tey, ið spæla concertinu, duga ikki at spæla harmoniku og øvugt. So ein ávisur munur er.

Sjónleikurin ein fyrimunur

— Er ikki ein fyrimunur hjá einum vísusangara at vera útbúgvin sjónleikari?

— Jú, tað kanst tú sæla. Ein stórumunur í allar mátar. Tú gert umleið tað sama í báðum førum: Tulkar og bert framkenslur og »útrykkir« teg.

— Ert tú nøgdur við feroyavitjanina?

— Ja, tað er so heilt vist. Hetta hevur verið eitt upplivsi. Øll, sum hava verið við á visustevnuni, vilja aftur til Føroya. Bara tann reina luftin! Tú fatar ikki, at tað er satt ...

— Fyri 10 árum síðani vart tú stæðgaður alt fyrri eitt, um tú sangst á gøtuni í

Stockholm. Men nú leggur lögreglan ikki so nóg í tað — bara tú ikki syngur eftir kl. 22.

Samrøða: Heri

Tógvhandilin
igloo

Landavegur 2
tlf. 152 64

HONDA
lak&rust
garanti

-findes ikke bedre